

ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ, ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, 2003-2004

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: κ. Α. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

**«Η προστασία της ανθρώπινης αξίας
μέσα από την απόφαση ΣτΕ 3603/1991 (Δ' Τμήμα)»**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ΘΕΟΔΩΡΑ ΠΟΛΥΖΩΗ

e-mail: dorapol2001@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη απόφαση περί απελάσεως του αλλοδαπού σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4310/1929, ο οποίος παρέμενε για ένα εξάμηνο στην Ελλάδα χωρίς άδεια παραμονής, ήταν υπαγορευμένη από λόγους δημοσίας τάξεως και ως τέτοια δεν είναι αντίθετη προς το άρθρο 2 παράγραφος 1 Συντάγματος που κατοχυρώνει το απαραβίαστο της ανθρώπινης αξίας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ Σ.Ε. 3603/1991 (Δ' ΤΜΗΜΑ):
αλλοδαπός, απόρριψη αιτήματος για άδεια παραμονής, παραμονή του επί 6μηνο στην Ελλάδα χωρίς άδεια, πράξη απέλασης.

2. ΝΟΜΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ:
 - αν οι διατάξεις του Ν. 4310/1929 (όροι και προϋποθέσεις εισόδου και εγκατάστασης στη χώρα αλλοδαπών, επιφυλασσομένων των ειδικών ρυθμίσεων Συνθ.Ε.Κ. για τους υπηκόους των κρατών-μελών) αντιβαίνουν στο άρθρο 2 παράγραφος 1 Συντάγματος.

3. ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ:
 - νομικά πλήρως δεσμευτική διάταξη
 - ερμηνευτικός κανόνας
 - αναγνώριση ατόμου ως υποκείμενο δικαίου
 - δικαιούχοι όλα τα φυσικά πρόσωπα και οι αλλοδαποί
 - απαραβίαστος πυρήνας, κανένας περιορισμός, καμία επιφύλαξη

4. ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ:
 - διατάξεις Ν. 4310/1929
 - πράξη απέλασης υπαγορεύεται από λόγους δημόσιας τάξεως

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:
 - απόφαση περί πράξης απέλασης δεν είναι αντίθετη με το άρθρο 2 παράγραφος 1, γιατί υπαγορευόταν από λόγους δημοσίας τάξης.

1. Πραγματικά Περιστατικά

Σύμφωνα με την απόφαση ΣτΕ 3603/1991, Δ' Τμήμα¹, ο αιτών, ο οποίος δεν ήταν υπήκοος κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είχε έρθει στην Ελλάδα στις 21-4-1989 με προξενική θεώρηση παραμονής τριών μηνών για τουρισμό. Στις 28-7-1989 ζήτησε άδεια παραμονής δύο ακόμα μηνών αλλά το αίτημά του απορρίφθηκε με την πρώτη προσβαλλόμενη πράξη, λόγω έλλειψης ιδίων μέσων συντήρησης, του δόθηκε δε άδεια παραμονής από 19 έως 29-9-1989 προκειμένου να διευκολυνθεί η αναχώρησή του. Στις 29-9-1989 ζήτησε επανεξέταση του αιτήματός του και άδεια παραμονής σαράντα ημερών για επιχειρηματικούς κυρίως λόγους. Όμως το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ενέμεινε με σήμα του στην απόρριψη του αιτήματος και ο αιτών από 4-2-1989 ανεζητείτο ως αγνώστου διευθύνσεως. Την 4-4-1990 συνελήφθη στην Κατερίνη για παράνομη παραμονή, αμέσως δε εκδόθηκε η συμπροσβαλλόμενη απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως περί απελάσεώς του με την αιτιολογία ότι δεν είχε αναχωρήσει από τη χώρα ύστερα από τη λήξη της άδειας παραμονής του (29-9-1989) και στη συνέχεια το προσβαλλόμενο σήμα περί εκτέλεσης της απόφασης.

2. Νομικό Ερώτημα

Το νομικό ερώτημα που τίθεται εν προκειμένω είναι, αν οι διατάξεις του Ν. 4310/1929 που προβλέπουν τους όρους και τις προϋποθέσεις εισόδου και εγκατάστασης στη χώρα αλλοδαπών με την επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων της Συνθ. Ε.Ε. για τους υπηκόους των κρατών – μελών αντιβαίνουν στο άρθρο 2 παράγραφος 1 Συντάγματος που εγκαθιδρύει την αρχή του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας (αλλά και στο άρθρο 5 παράγραφος 1 Συντάγματος, στον

¹ Το Σύνταγμα (Το Σ.), 4/1992, σ. 775.

Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, στη Σύμβαση της Ρώμης του 1950 και στο Πρόσθετο Πρωτόκολλο των Παρισίων του 1952).

3. Γενική ανάπτυξη για την ανθρώπινη αξία

Η αρχή του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας, ως αρχή κεφαλαιώδους σημασίας για τη δημιουργία και τη διατήρηση της έννομης τάξης, κατοχυρώνεται στη διάταξη του άρθρου 2 παράγραφος 1 που αναφέρει ότι: «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας»². Η διάταξη αυτή αποτελεί μια νομικά πλήρως δεσμευτική διάταξη, η οποία συνιστά ταυτόχρονα και ερμηνευτικό κανόνα για τον εφαρμοστή του Συντάγματος αλλά και του όλου δικαίου. Η κατοχύρωση της αξίας του ανθρώπου συνεπάγεται την αναγνώρισή του ως υποκειμένου δικαίου, ως φορέα δηλαδή δικαιωμάτων και υποχρεώσεων³. Σε τελική ανάλυση, είναι μητρικό δικαίωμα και καταστατική αρχή από την οποία εκπηγάζουν η ισότητα και η ελευθερία⁴.

Δικαιούχοι της προστασίας είναι όλα τα φυσικά πρόσωπα, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε διάκριση, επομένως τόσο οι ημεδαποί όσο και οι αλλοδαποί και οι ανιθαγενείς. Και στις περιπτώσεις, επομένως, που οι αλλοδαποί δεν είναι φορείς ενός ειδικού ατομικού δικαιώματος, η θεμιτή κατ' αρχήν επέμβαση δεν μπορεί να προχωρήσει σε βαθμό που να προσβάλλει την ανθρώπινη αξία του αλλοδαπού. Αυτό ισχύει και στις περιπτώσεις που ο νόμος ή

² Βενιζέλος Ευ., Το Σύνταγμα του 1975, 1986, 2001, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2001.

³ Δαγτόγλου Π., Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα, Β', Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1991, σ. 1137.

⁴ Δημητρόπουλος Α., Κοινωνικός ανθρωπισμός και ανθρώπινα δικαιώματα, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1998, σ. 124.

και το ίδιο το Σύνταγμα προστατεύουν τους αλλοδαπούς υπό τον όρο της αμοιβαιότητας^{5,6}.

Με τον τρόπο αυτό παρατηρούμε πως η κατοχύρωση της αξίας του ανθρώπου είναι απαραβίαστη. Δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό και σε καμμία επιφύλαξη και δεν επιτρέπει εξαιρέσεις στο πλαίσιο ειδικών εξουσιαστικών σχέσεων. Αποτελεί το άκρο όριο οποιουδήποτε περιορισμού ατομικού δικαιώματος που επιτρέπει εκάστοτε το Σύνταγμα, είτε αυτός αναφέρεται στο περιεχόμενο είτε στους φορείς του δικαιώματος⁷.

4. Νομική Ανάπτυξη

Σύμφωνα με το Ν. 4310/1929 καθιερώνεται πλήρης ελευθερία εισόδου στη χώρα των αλλοδαπών, εφ' όσον δεν εμπίπτουν σε μία από τις αποκλειστικά αναφερόμενες περιπτώσεις του άρθρου 4 και παραμονής σε αυτήν μέχρι τριάντα ημέρες. Η περαιτέρω, όμως, παραμονή στη χώρα διέπεται από κανονιστικό καθεστώς που επιβάλλει σ' αυτούς υποχρέωση εφοδιασμού με άδεια παραμονής διάρκειας έως τριών μηνών το περισσότερο παρέχοντας στη Διοίκηση ευχέρεια παρατάσεώς της ανάλογα με τον επιδιωκόμενο από τον αλλοδαπό σκοπό. Σε περίπτωση που αλλοδαπός έχει άδεια παραμονής, ο αποκλεισμός της περαιτέρω παραμονής του στη χώρα ή η απόρριψη του αιτήματος παράτασης της άδειας παραμονής, πρέπει να επιβάλλεται από λόγους δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος που ελέγχονται από τον δικαστή. Αντίθετα, όμως, αν ο αλλοδαπός δεν έχει άδεια παραμονής είτε γιατί ποτέ δεν την απέκτησε είτε γιατί αυτή έληξε και δεν ανανεώθηκε, αυτός υποχρεούται να εγκαταλείψει τη χώρα και η Διοίκηση υποχρεούται να τον απελάσει, ως

⁵ Δαγτόγλου Π., ό.π., σ. 1140.

⁶ Π.χ. άρθρο 28, παράγραφος 1, εδάφιο 2 Συντάγματος.

στερούμενο άδειας παραμονής, χωρίς να απαιτούνται ειδικότεροι λόγοι δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος, δεδομένου ότι στην περίπτωση αυτή η υποχρέωση απέλασης υπαγορεύεται από λόγους δημοσίας τάξεως. Με τις διατάξεις αυτές δεν προσβάλλεται το περιεχόμενο του άρθρου 2 παράγραφος 1 Συντάγματος που κατοχυρώνει το απαραβίαστο της ανθρώπινης αξίας. Με την ίδια απόφαση κρίθηκε επίσης ότι με το Ν. 4310/1929 δεν προσβάλλονται επίσης το άρθρο 5 παρ. 1 Σ., ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών, η Σύμβαση Ρώμης του 1950 και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο των Παρισίων του 1952.

5. Συμπέρασμα

Η νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη απόφαση περί απελάσεως του αλλοδαπού σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4310/1929, ο οποίος παρέμενε για ένα εξάμηνο στην Ελλάδα χωρίς άδεια παραμονής, ήταν υπαγορευμένη από λόγους δημοσίας τάξεως και ως τέτοια δεν είναι αντίθετη προς το άρθρο 2 παράγραφος 1 Συντάγματος που κατοχυρώνει το απαραβίαστο της ανθρώπινης αξίας.

⁷ Δαγτόγλου Π., ό.π., σ. 1141.